

Xavier Oriach, tornar la pintura als orígens

quaderndelesidees.press/xavier-oriach-tornar-la-pintura-als-origens/

June 21, 2015

L'obra de Xavier Oriach (Sabadell, 1927) és una reflexió sobre la pintura, la seva essència, la seva història, el gruix del substrat d'una experiència pictòrica acumulada amb el pas del temps, i que tant és degut a l'Orient com a l'Occident.

La bête de Gevaudan I, 2013.

Educat d'infant al Sabadell de la República al costat del seu oncle Albert Rifà (1878-1963), reconegut fotògraf més enllà del Vallès, recollí l'esperit cultural i creatiu d'una ciutat que tenia com a far la pintura de Joan Vila Puig. Oriach recorda amb nostàlgia aquell nen sensible als programes educatius de la Generalitat de Catalunya, als llibres d'art que li regalava el seu oncle i el contacte amb altres infants que projectaven la seva vocació de futur en la pintura, com Joan Vilacasas, que després retrobaria a París.

El seu pas per València a causa de motivacions familiars, com és la instal·lació en aquesta ciutat del negoci dels pares, fa que el futur pintor es formi a l'Escola de Belles Arts de Sant Carles de València, durant els primers anys de la postguerra espanyola. Amb poca tradició d'avantguarda, llevat del món de la gràfica, València era un reducte de postimpressionisme i, sobretot, de postsorollisme. Allà rep una formació acadèmica que li deixà l'empremta del gust pels materials i la cuina pictòrica, però també constituí el primer pas cap a la rebel·lió i l'inconformisme amb el grup Z, pilotat per Manolo Gil, que sorgeix a l'entorn de 1946, dos anys abans que Dau al Set, i que es manté fins al 1949. Si en alguna cosa estaven d'acord els membres del grup Z era en el fet que no volien seguir els dictats acadèmics.

Aquest període significa per a Xavier Oriach el primer punt i apart de la seva trajectòria, la reafirmació de la seva vocació, expressada en els autoretrats com a pintor, i en l'aposta pel color dins dels dominis del fauisme, en el lliure camí traçat per Matisse. El color pel color, la netedat de formes i la simplificació de les composicions el duren a

obrir una etapa valenciana d'afirmació per la nuesa de la pintura, un moment que s'acaba, o millor dit, que es transforma amb la seva anada a París el 1951, becat per l'Institut Français de València. El que havia de ser un exercici temporal es converteix en una opció de vida i Xavier Oriach s'instal·là a París, després a Normandia, a Jouy-sur-Eure, on desenvolupà durant els anys vuitanta un seguit de biennals d'escultura i activitats de promoció de l'art contemporani, fins que retornà als seus orígens sabadellencs el 1992. Per primer cop, aquesta exposició rescata aquestes obres dels anys quaranta que formen part de la contestat "antiacadèmica" del grup Z i en particular d'en Xavier Oriach.

L'exposició *Xavier Oriach. Cartografia pictòrica* mostra un recorregut pels motius principals de la seva obra pictòrica i pels moments de canvi i preocupacions estètiques, des de l'inconformisme inicial del Grup Z a València fins als seus treballs més recents, des del 1941 fins al 2013. Sense voler ser una exposició retrospectiva, aquesta "cartografia" permet, mitjançant unes agrupacions temàtiques i estètiques, fer una lectura distanciada sobre la totalitat de la seva obra pictòrica, realitzada en els indrets on ha viscut i on l'ha desenvolupada: València, París, Normandia i Sabadell.

A París, Xavier Oriach retrobà artistes catalans, com Antoni Clavé, el company sabadellenc Joan Vilacasas, Antoni Tàpies, Antoni Guansé, Emili Grau Sala, i altres artistes que s'apleguen en un espai, tan difús com interessant, com és l'anomenada Escola de París. Es preocupa per la composició i la construcció de l'espai pictòric, i es guia per un humanisme renaixentista que el porta a quadres com *El taller de Paolo Ucello* (1951), l'expressió d'un desig, el de pintar els estris i el taller, el de ser i esdevenir un clàssic en el sentit de permanència en la pintura, arrelant-se a la seva història i tradició. A partir d'aquesta transformació constructiva encetà una llarga etapa que abasta pràcticament els anys seixanta i setanta, en què domina l'ambigüitat entre composició urbana i paisatge, sense arribar mai a una completa abstracció, amb voluntat de síntesi, de construcció d'espais apaïrats, transparències, simetries, algunes formes arquitectòniques s'hi insinuen. Finalment, als anys vuitanta abandona aquest camí que gairebé s'havia convertit en un estil, en una manera de fer prou recognoscible, per fer un tomb vers unes pintures de factura més suau, més líquides, més gestuals, sota el guiatge de la galerista Nane Stern.

Però el Xavier Oriach que es defineix més a si mateix és aquell que opta i aposta per la permanència històrica de la pintura, per fusionar-ne la tradició occidental –el romànic, el gòtic, el barroc–, tot partint del moment fundacional d'Europa i també de Catalunya, el seu volgut i cercat "blanc de l'any mil". La fusió sensible amb la tradició mediterrània d'Orient, amb l'art bizantí i les arquitectures de les velles civilitzacions de l'Orient Mitjà, que es troben també a les nostres arrels, enriqueix el món que projectarà a partir d'aquest moment. Per això, l'exposició fa un recorregut temàtic per aquest món de nostàlgia i esperança, per la matèria com a solc existencial i pels gèneres de la pintura als quals Oriach no ha volgut mai renunciar, tot i mirar-los des dels estrats del temps.

Recuperar algunes de les seves natures mortes romanes o barroques que tenen com a referent les elegants parets murals de les cases pompeianes, o la tradició espanyola de

Zurbarán, dóna una dimensió de la sensibilitat de l'artista per dotar novament de valor mural un gènere pictòric que potser havia caigut als marges del que és decoratiu. Petrificar la pintura, donar-li un sentit etern, com Piero della Francesca podia fer amb les seves Madonnes, aquest és també el desig de Xavier Oriach. Les muntanyes gascones, el Canigó, la serra del Cadí o altres cims de l'Atlas marroquí donen la dimensió de la grandiositat de la terra, del que es pot abastar amb la mirada; les seves formes són espais en relleu, de manera que la pintura es converteix en pedres i les pedres en pintura.

Al costat de les muntanyes, hi trobem les barques i la seva relació amb la mort. Algunes són veritablement barques de Caront, per passar a l'altra riba, la dels morts. Algunes transporten fruites i es converteixen en gerros de natures mortes. L'univers pictòric de Xavier Oriach no es tanca aquí, segueix amb els arbres i el bestiar. Els arbres com a éssers que en la nit es converteixen en fantasmes dins el bosc. Les bèsties, amb tot el que tenen d'afables i monstruoses, de domèstiques i salvatges, però, sobretot, les que interessin a Oriach són les que configuren un elenc de bèsties fabuloses, motiu de llegenda o de creació literària, des de Ramon Llull a Joan Perucho o Pere Quart, sense oblidar Jorge Luis Borges.

Tanca l'exposició al Museu d'Art de Sabadell un conjunt de personatges dins el gènere del retrat. Amb la ironia i esperit crític que caracteritza la mirada d'Oriach, aquests personatges revelen tota la seva monstruositat, però també la seva innocència o bondat, de manera que el conjunt esdevé una "antigaleria" de personatges il·lustres, entre els quals destaca *El poeta florentí* (2010) o *Le sonneur de cloche* (2012), inspirat conceptualment en els tipus populars d'oficis rars, com el campaner del llibre *Testes de la terra*, de Llorenç Brunet, i formalment en les figures dels vitralls de les catedrals franceses. En darrer lloc, l'artista ha volgut fer un exercici de relectura del seu bestiar i ha emprès un conjunt d'obres recents sobre la bèstia de Gavaldà, amb el títol de *Mon ami de Gévaudan* (2013), que s'exposen a la sala de l'Alliance Française de Sabadell. Aquesta bèstia monstruosa, a la qual s'atribuïen més d'un centenar de morts entre 1764 i 1767 a la regió francesa de Lozère, va fer moure les tropes reials fins abatre en dues ocasions un gran llop i un gran ca, donant per morta la llegendària bèstia, però que va espantar tant els habitants d'aquelles terres que es van sacrificar molts animals innocents en nom de la temuda bèstia. A ells és dedicada aquesta sèrie de noves pintures que clouen, ara per ara, la trajectòria d'un artista que encara enguany ha viatjat a Turquia a la recerca d'un altre paisatge, d'una altra cultura i d'una altra olor, que li aporta un nou estrat per al sediment pictòric universal que practica.

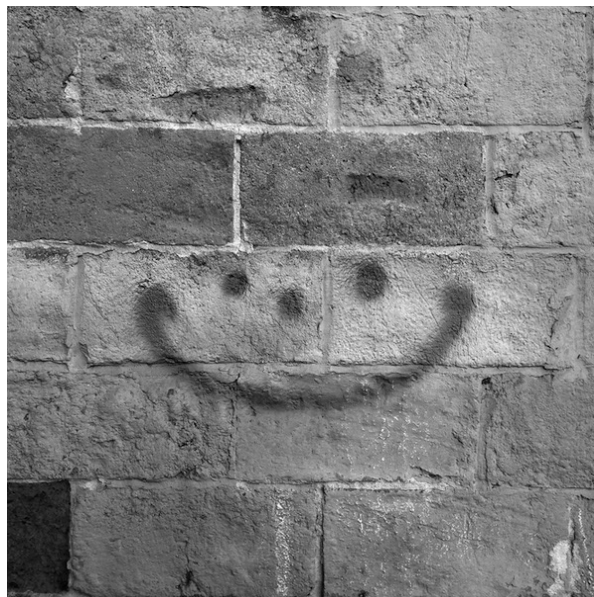
El seu treball respon a una recerca constant per trobar l'essència de la forma i de la pintura. Com ha dit ell mateix: «L'essencial està ja dit en les obres antigues amb valors diferents. Jo continuo a la recerca de les formes pures, i tot això es desprèn del treball [...], les formes sorgeixen de referències que he vist en els meus viatges, a la natura..., a l'arquitectura. Són la meva escriptura».

Si t'ha agradat aquest article i vols rebre informació dels pròxims que publiquem, envia'ns el teu nom i el teu correu electrònic.

He llegit i acceptat les condicions establertes en l'[avís legal](#) i [política de privacitat](#).

Pilar Parcerisas

Comissària de l'exposició Xavier Oriach. Cartografia pictòrica, 1941-2013, que es va poder veure al Museu d'Art de Sabadell.

Articles relacionats:

Els jardins que ens manquen. Una conversa amb Xavier Oriach

- Ripoll, Josep Maria
- Miralda, Carme

